



Briselē, 12.9.2018.
COM(2018) 635 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Līdzsvarotas un vispusīgas migrācijas politikas sastāvdaļa - likumīgu ceļu uz Eiropu
nostiprināšana**

Eiropas Komisijas materiāls vadītāju sanāksmei Zolburgā 2018. gada 19. un 20. septembrī

“Es vēlos sekmēt jaunu Eiropas politiku likumīgas migrācijas jomā. Šāda politika mums varētu palīdzēt novērst konkrētu prasmju trūkumu un piesaistīt talantus, lai labāk risinātu Eiropas Savienībā pastāvošos demogrāfiskos sarežģījumus. Es vēlos, lai Eiropa kļūst par vismaz tikpat pievilcīgu migrācijas galamērķi kā iecienītā Austrālija, Kanāda un ASV. Vispirms es plānoju pārskatīt “zilās kartes” tiesību aktus un to īstenošanas neapmierinošo līmeni.

Es arī uzskatu, ka ir jārīkojas stingrāk attiecībā uz neatbilstīgu migrāciju, it sevišķi, labāk sadarbojoties ar trešām valstīm, arī atpakaļuzņemšanas jomā.”

Politiskās pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai. Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amata kandidāts Žans Klods Junkers 2014. gada 22. oktobrī

1. IEVADS

Globāla migrācija un mobilitāte jau ir un arī turpmāk būs aspekti, kas raksturo XXI gadsimtu. Šajā sakarā ES ir apņēmusies turpināt īstenot visus vajadzīgos pasākumus, lai nonāktu pie taisnīgas un līdzsvarotas ES migrācijas politikas, kas balstās uz kopīgām vērtībām un efektīvi un vispusīgi pārvalda gan nelikumīgas, gan likumīgas migrācijas plūsmas. 2018. gada jūnija secinājumos Eiropadome atkārtoti apliecināja, ka ES migrācijas politikas darbības priekšnoteikums ir vispusīga pieeja, kuras ietvaros roku rokā tiek īstenotas gan iekšējās, gan ārējās darbības, lai nodrošinātu ES ārējo robežu efektīvu robežkontroli, stingru atpakaļraidīšanas politiku un labi pārvaldītu likumīgas migrācijas un patvēruma politiku.

Kopīgie centieni nelikumīgas migrācijas plūsmu novēršanā ir nodrošinājuši stabilu progresu. Tāda pati politiskā apņemšanās ir vajadzīga arī saistībā ar likumīgu ceļu uz Eiropu nodrošināšanu, un šajā kontekstā centieni ir jāpastiprina. Kontrolētai likumīgai migrācijai neatkarīgi no tā, vai tā norisinās humānu iemeslu vai darba tirgus vajadzību dēļ, ir un būtu arī turpmāk jābūt līdzsvarotas un vispusīgas migrācijas politikas sastāvdaļai, kā noteikts arī Eiropas programmā migrācijas jomā¹. Tas nozīmē, ka ir jāievieš efektīvāka likumīgas migrācijas politika, kas spētu iekļauties Eiropas ekonomikas vajadzībās. Tāpat būs jāpastiprina mūsu sadarbība ar trešām valstīm, cita starpā ņemot vērā pastāvošo vajadzību piedāvāt drošu un kontrolētu ceļu, nodrošinot pārmitināšanu. Ne mazāk svarīgi ir tas, ka likumīgu ceļu piedāvāšana nozīmē, ka ir jānodrošina efektīvi integrācijas politikas virzieni to trešo valstu piederīgajiem, kuri likumīgi uzturas ES.

ES ekonomikā, kur vērojami stabili uzlabojumi, vienai no obligāti vajadzīgajām politikas iniciatīvām jābūt ES darbaspēka pilnvērtīgai iespējošanai, apmācībai un profesionālai pilnveidei. Taču, lai ES spētu saglabāt konkurētspēju pasaules ekonomikā, tai ir arī jāpiesaista kvalificēti un talantīgi cilvēki no visas pasaules, vienlaikus bez atkāpēm ievērojot dalībvalstu kompetenci lēmumos par to, kādu skaitu darba migrantu no trešām valstīm uzņemt savā teritorijā.

Tādēļ mums ir jāpaātrina darbs likumīgo ceļu jomā. Mums ir jāīsteno būtiski pasākumi, piemēram, Komisijas ierosinātā ES zilās kartes reforma, kas uzlabotu ES spēju piesaistīt un pieturēt augsti kvalificētus trešo valstu piederīgos, padarot šo selektīvo migrāciju par iespēju un ieguvumu ekonomikai un sabiedrībai. Likumīgi ceļi ir jāparedz kā saistoša daļa mūsu pieejā partnerībai ar trešām valstīm. Mēs nedrīkstam ignorēt šo vispusīgās pieejas sastāvdaļu.

¹ Komisijas paziņojums “Eiropas programma migrācijas jomā”, 13.5.2015., COM(2015) 0240 final.

2. LIKUMĪGA PIEKĻUVE — LABĀK PĀRVALDĪTAS MIGRĀCIJAS GALVENIE ELEMENTI

Kopš 2003. gada ES ir izstrādājusi ļoti dažādus instrumentus, lai ieviestu kopīgu satvaru likumīgas migrācijas pārvaldībai, bet dalībvalstis joprojām ir kompetentas pieņemt lēmumu par to, kādu skaitu darba migrantu no trešām valstīm uzņemt. Šis satvars sniedz vairākas iespējas trešo valstu piederīgajiem, kuri vēlas likumīgi migrēt uz Eiropu, proti, kā darba ņēmēji, arī augsti kvalificēti darba ņēmēji, studenti vai pētnieki, vai ģimenes atkalapvienošanai. Atbilstības pārbaudes ietvaros pēdējo divu gadu laikā ir veikta vispārīga Savienības tiesību aktu izvērtēšana likumīgas migrācijas jomā, un Komisija vēlāk publicēs tās rezultātus. Ņemot vērā minēto, paziņojumā nav aplūkotas visas likumīgo ceļu iespējas, bet uzmanība ir koncentrēta uz pārmitināšanas humāno aspektu un darbaspēka migrācijas aspektiem.

2.1. Darbaspēka migrācija un zilā karte

Labi pārvaldīta darbaspēka migrācija ne tikai palīdzētu mazināt motivāciju izmantot nelikumīgus ceļus, bet vienlaikus arī ļautu ES piesaistīt atbilstīgu talantu un prasmju kopumu un piesaņot migrantu uzņemšanu darba tirgus vajadzībām, sekmējot ES vispārējo labklājību.

Darbaspēka migrācijas politika un integrācijas stratēģija Eiropā būtu jāplāno un jāizstrādā pilnīgā sinerģijā ar esošajiem darba tirgu kontekstiem, kā arī sociālās politikas virzieniem un iestādēm. Tā kā darba pasaule nemitīgi mainās, ir svarīgi izstrādāt politiku, kas reaģē uz darba tirgus vajadzībām un ļauj valdību dienestiem ES īstenot vienotu pieeju.

Ar Komisijas priekšlikumu par Eiropas Darba iestādes izveidi² ES var vēl vairāk uzlabot sadarbību un koordināciju starp valstu darba tirgus iestādēm nolūkā sekmēt labāk integrētu Eiropas darba tirgus pārvaldību. Iestāde pirmajā instancē aptvers vairākus pastāvošos instrumentus un struktūras, kas saistītas ar pārrobežu mobilitāti, piemēram, *EURES* (Eiropas darba vietu mobilitātes portāls), Eiropas sociālā nodrošinājuma koordināciju un Eiropas veselības apdrošināšanas karti. Tās darbības attieksies uz trešo valstu piederīgajiem, kas likumīgi uzturas Savienībā, piemēram, ES zilās kartes turētājiem, uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem vai ilgtermiņa rezidentiem un viņu ģimenēm. Iestāde arī balstīsies uz pieejamajām zināšanām par nodarbinātības tendencēm un prasmju prognozēšanu, lai analizētu darba tirgu. Tādējādi būs iespējams iegūt informāciju par nozarēm un profesijām, kurās Eiropas darba tirgos ir darbaspēka trūkums.

Likumīgu ceļu uz Eiropu nodrošināšana ir jautājums, kas tagad kļuvis vēl vairāk pamatots un neatliekams, ņemot vērā nesenās un turpmākās tendences.

Pēdējos gados, pateicoties centieniem visos līmeņos, Eiropā ir bijusi vērojama stabila izaugsme un spēcīga darba vietu radīšana. Bezdarbs ES ir sasniedzis zemāko rādītāju, kāds novērots pēdējā desmitgadē, un nodarbināto skaits pirmo reizi ir tik liels. Lai gan Eiropā tas joprojām nav jūtams visur, vairākās dalībvalstīs aug pieejamo vakanču skaits, kā arī acīmredzami trūkst strukturālu prasmju dažās no ekonomikas nozarēm, piemēram, informācijas un sakaru tehnoloģiju vai veselības aprūpes nozarē, kā arī konkrētās profesijās³. Pieaug to darba devēju īpatsvars, kuri apgalvo, ka saskaras ar grūtībām, cenšoties aizpildīt amata vietas, tam sasniedzot vidēji vairāk nekā 40 % un Vācijā, Polijā, Slovākijā un Ungārijā pat pārsniedzot 50 %⁴.

² COM(2018) 0131 final.

³ Proti, 2018. gada pirmajā ceturksnī ES kopā bija vismaz 3,8 miljoni pieejamu vakanču, savukārt darba vietu vakanču rādītājs (vakanču skaita attiecība pret darba vietu kopskaitu) ir stabili paaugstinājies kopš 2012. gada, sasniedzot 2,2 % 2018. gada 1. ceturksnī (tuvinoties vai pārsniedzot 3 % tādās dalībvalstīs kā Čehija, Beļģija, Vācija, Zviedrija, Nīderlande un Austrija). Avots: *Eurostat*, vakanču statistikas dati.

⁴ Darbaspēka un talantu trūkuma apsekojums (2018. gada 3. ceturksnis).

Profesijas, kurās visbiežāk sastopams darbaspēka trūkums, ietver kvalificētus profesionāļus, inženierus, tehniķus un IT speciālistus, bet arī tādas profesijas, kurās vajadzīgs mazāk formālu prasmju, piemēram, tirgotājus un šoferus⁵.

Šo tendenču ietekme nākotnē pieaugs, jo ES saskaras ar darbaspējas vecuma (15–64 gadi) iedzīvotāju skaita pakāpenisku samazināšanos. Gaidāms, ka šī tendence kļūs izteiktāka, proti, sabiedrības novecošanas dēļ, ņemot vērā arī nesenās migrācijas tendences, tiek prognozēts, ka darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaits divos nākamajos gadu desmitos samazināsies par aptuveni 22 miljoniem (7 % samazinājums). Pat ja sievietes un vecāku darba ņēmēju dalība darba tirgū, visticamāk, daļēji kompensēs šo tendenci, prognozes⁶ par darbaspēka vispārējo situāciju liecina to pašu, proti, tiek lēsts, ka tuvākajā nākotnē (laikposmā no 2015. līdz 2035. gadam) darbaspēks ES samazināsies par 18,3 miljoniem (7,4 % samazinājums)⁷.

Vienlaikus pieprasījums pēc konkrētām prasmēm, visticamāk, pieaugs un mainīsies atbilstīgi attīstībai sabiedrībā un tehnoloģiju jomā. Piemēram, sagaidāms, ka pieprasījums pēc augsta līmeņa kvalifikācijas pārspēs darbaspēka piedāvājumu, jo 43 % darba vietu, kuru izveide tiek prognozēta laikposmā līdz 2030. gadam, būs vajadzīgs augsts izglītības līmenis. Sagaidāms, ka laikposmā līdz 2030. gadam būs liels skaits vakanču tādās profesijās kā uzņēmējdarbības un administrācijas profesionāļi, kā arī tādās, ko tradicionāli uzskata par vidēji kvalificētām profesijām, piemēram, pārdevēji, apkopēji un palīgi⁸. Lai gan ES prioritāte ir vēl labāk izmantot esošos talantus un cilvēkkapitālu, it sevišķi, apmācot vietējo darbaspēku un paaugstinot tā kvalifikāciju, arī labi pārvaldīta darbaspēka migrācija var palīdzēt nodrošināt dažas no ES darba tirgus pašreizējām un nākotnes vajadzībām.

Tāda situācija nav Eiropā vien. Tomēr šobrīd ES neatrodas labvēlīgā pozīcijā un nav arī tādā stāvoklī, lai piesaistītu darba migrantus, kas tai ir vajadzīgi. Līdz šim ES, piesaistot darba ņēmējus, ir bijusi mazāk konkurētspējīga nekā pārējās ESAO valstis, kuras ir ES tiešākie konkurenti ekonomikas profila ziņā, un ES rezultāti šajā ziņā ir bijuši krietni sliktāki, nekā varētu sagaidīt, it sevišķi augsti kvalificētu migrantu piesaistīšanas ziņā. No visiem migrantiem, kas dzīvoja ESAO valstīs 2015. un 2016. gadā, tikai 25 % ar augsta līmeņa izglītību kā galamērķi izvēlējās ES, bet 75 % izvēlējās ārpusvienības valstis (galvenokārt ASV, Kanādu, Austrāliju), sk. attēlu.

⁵ Turpat.

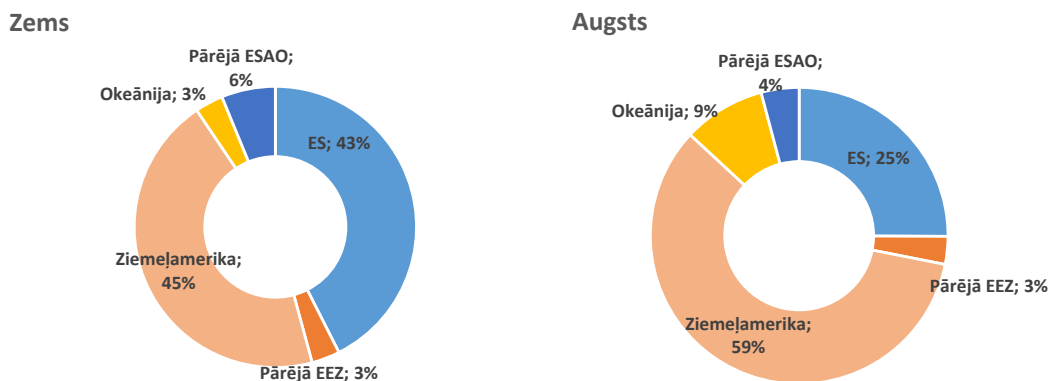
⁶ Saskaņā ar *CEPAM Medium (SSP2)* scenāriju attiecībā uz demogrāfisko rīcību un migrāciju, Eiropas Komisija (2018. gads), Kopīgais pētniecības centrs, Demogrāfiskie un cilvēkkapitāla scenāriji XXI gadsimtam – 2018. gada novērtējums par 201 valsti (*Demographic and Human Capital Scenarios for the 21st Century: 2018 assessment for 201 countries*), Wolfgang Lutz, Anne Goujon, Samir KC, Marcin Stonawski, Nikolaos Stilianakis.

⁷ Lai gan sievietes un vecāku darba ņēmēju dalības palielināšanās šo ietekmi var aizkavēt, kopējais darbaspēks ES un tās dalībvalstīs ilgtermiņā noteikti samazināsies. *ESDE*, 2017. gads, 3. nodaļa, Starppaaudžu taisnīgums un solidaritāte pašreiz un turpmākie izaicinājumi (*Intergenerational fairness and solidarity today and challenges ahead*),

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8030&furtherPubs=yes>.

⁸ Saskaņā ar 2018. gada *CEDEFOP* prognozēm par laikposmu līdz 2030. gadam. Tāpat ir sniegtas aplēses dalījumā pa plašām ekonomikas nozarēm, proti, lai gan nodarbinātība turpinās samazināties primārajā nozarē un stagnēt ražošanas nozarē, tā ātri pieaugs uzņēmējdarbības un citu pakalpojumu nozarē, mēreni pieaugs sadales un transporta nozarē un nelielā mērā – ārpustirgus pakalpojumu nozarē.

Ārvalstīs dzimušu rezidentu dalījums pēc zema un augsta izglītības līmeņa, pa ESAO galamērķa valstīm, 2015. un 2016. gads, %



Avots: informācijas par imigrantiem ESAO valstīs datubāze (DIOC), 2015. un 2016. gads. Piezīme: ES attiecas uz ES 28 dalībvalstīm, datu trūkuma dēļ bez Horvātijas, Islandes, Japānas, Jaunzēlandes un Turcijas gadījumā dati ir no 2010. un 2011. gada DIOC. ES gadījumā ir iekļauti tikai ārpussavienības imigranti.

Pēdējo dažu gadu laikā tikai ap 50 000 darba ņēmēju gadā ir uzņemti saskaņā ar augsti kvalificētu darba ņēmēju shēmām (zilā karte vai valstu shēmas)⁹, kas veido 5 % no visām darba atļaujām. Relatīvā izteiksmē tas ir daudz mazāk salīdzinājumā ar pārējām ESAO valstīm, piemēram, ASV, Kanādu, Austrāliju vai Jaunzēlandi. Pašlaik saskaņā ar augsti kvalificētu darba ņēmēju shēmām ES uzņemto trešo valstu piederīgo skaits veido aptuveni 0,01 % no kopējā ES iedzīvotāju skaita, savukārt Kanādā 50 000 ekonomisko migrantu, kas ierodas katru gadu, veido ap 0,4 % no iedzīvotāju kopskaita un 120 000 ekonomisko migrantu, kas katru gadu ierodas Austrālijā, veido aptuveni 0,5 % no iedzīvotāju skaita¹⁰ (šajās divās valstīs lielākā daļa ilgtermiņa ekonomisko migrantu tiek uzņemta saskaņā ar “ieinteresētības izteikšanas” sistēmām)¹¹. Tas parāda, ka Eiropas likumīgās migrācijas politikas virzieni nav bijuši visai stratēģiski un proaktīvi, kā arī nav pārāk labi nodrošinājuši atbilstību darba tirgus vajadzībām.

Lai gan dalībvalstis joprojām ir kompetentas noteikt uzņemamo trešo valstu darba migrantu skaitu, ES ir vienotais tirgus, tādēļ attiecībās ar ār pasauli tai ir jārikojas vienoti, lai nodrošinātu apjomradītus ietaupījumus un tādējādi labāk konkurētu ar galvenajiem galamērķiem, piesaistot kvalificētus, it sevišķi augsti kvalificētus, darba ņēmējus. Eiropas interesēs būtu vairāk jāpaveic Eiropas līmenī darba piemeklēšanas uzlabošanā, ārvalstu kvalifikācijas atzīšanā un migrantu darbaspēka mobilitātes sekmēšanā vienotajā tirgū.

⁹ Šis skaits ietver aptuveni 10 000 trešo valstu piederīgo, kas ir uzņemti saskaņā ar valstu shēmām trīs ES dalībvalstīs, kurām ES Zilās kartes direktīva nav saistoša (Dānijā, Īrijā un Apvienotajā Karalistē).

¹⁰ Avots: EPSC brīfings (2018. gads, gaidāms) “Jaunas likumīgas darbaspēka migrācijas paradigmas virzienā” (*Towards a new paradigm of legal labour migration*). Kanādas gadījumā tas lielākoties attiecas uz ārvalstu darba ņēmējiem, kuri uzņemti saskaņā ar punktu sistēmu kvalificētiem migrantiem; Austrālijā – galvenokārt saskaņā ar punktu sistēmu vai darba devēja sponsorētiem migrantiem. Šie dati ietver arī pavadošos ģimenes locekļus.

¹¹ Šie darbaspēka migrācijas pārvaldības modeļi nodrošina iepriekšēju atlasī, izveidojot iepriekš pārbaudītu migrācijas kandidātu kopumu, kas ļauj labāk piemeklēt viņiem darbu. ESAO ir veikusi pētījumu par šīm shēmām, novērtējot arī to, kādā mērā shēmas vai daži to elementi varētu būt noderīgi ES kontekstā.

ES ir pieņemti īpaši noteikumi, kuru mērķis ir piesaistīt augsti kvalificētus migrantus. Tomēr ir skaidrs, ka 2009. gada ES zilās kartes shēma nesasniedz savu potenciālu un nav kļuvusi par ES mēroga shēmu, kas saskaņā ar plānoto piesaistītu talantīgus un augsti kvalificētus trešo valstu piederīgos¹². Uzņemšanas nosacījumi, par kuriem vienojās 2009. gadā, pārāk ierobežo, direktīva nodrošina maz saskaņības un saskaņošanas, un vēl svarīgāk ir tas, ES zilās kartes turētāju mobilitāte ES iekšienē ir ļoti ierobežota. Būtībā nav vienotas ES zilās kartes shēmas, jo līdztekus šai shēmai pastāv dažādas valstu shēmas augsti kvalificētiem darba ņēmējiem, radot sadrumstalotu satvaru ar daudziem un dažādiem piemērojamiem noteikumiem un procedūrām.

Tādēļ jau pirms vairāk nekā diviem gadiem Komisija izvirzīja priekšlikumu ES Zilās kartes direktīvu reformēt¹³, lai uzlabotu noteikumus par augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistīšanu. Vispārējais mērķis ir padarīt ES zilo karti pievilcīgāku, paredzot vienotu ES mēroga shēmu ar elastīgākiem uzņemšanas nosacījumiem un uzlabojot un atvieglot uzņemšanas procedūras. It sevišķi, priekšlikums uzlabo mobilitāti ES iekšienē, atvieglot gan īstermiņa (īsi komandējumi starp dalībvalstīm līdz 90 dienām), gan ilgtermiņa mobilitāti; tas pazemina algu robežvērtības, paredzot elastīgu diapazonu, kurā dalībvalstis var robežvērtību pielāgot sava darba tirgus kontekstam; un tas paredz labākus nosacījumus neseniem absolventiem un darba ņēmējiem no trešām valstīm jomās, kurās trūkst darbaspēka. Turklāt priekšlikums nostiprina gan zilās kartes turētāju tiesības (ļaujot ātrāk piekļūt ilgtermiņa uzturēšanās statusam un nodrošinot tūlītēju un elastīgāku piekļuvi darba tirgum), gan viņu ģimenes locekļu tiesības (nodrošinot, ka viņi var vienlaikus pievienoties ES zilās kartes turētājam), kas ES padarītu par pievilcīgāku galamērķi augsti kvalificētiem darba ņēmējiem, kādi ir vajadzīgi mūsu ekonomikai. Turklāt saskaņā ar jauno zilās kartes shēmu zilās kartes pieteikumu varētu iesniegt arī augsti kvalificēti starptautiskās aizsardzības saņēmēji.

Tomēr iestāžu sarunas par zilās kartes reformas priekšlikumu pašlaik ir apturētas. Lai gan Eiropas Parlaments ir paudis atbalstu Komisijas priekšlikuma mērķiem un pieejai, Padomē dalībvalstu nostāja nav bijusi vienota, un līdz šim nav bijis iespējams vienoties par kopīgu viedokli tā, lai šobrīd neapmierinošajam satvaram varētu nodrošināt pamatotu pievienoto vērtību.

Komisija aicina Padomi ātri vienoties par nostāju, lai salīdzinājumā ar pašreizējo zilo karti nodrošinātu reālu pievienoto vērtību saskaņā ar Komisijas priekšlikuma mērķiem. Tas ļaus atsākt sarunas, lai panāktu vērienīgu vienošanos ar Eiropas Parlamentu un **pieņemtu Komisijas priekšlikumu par ES Zilās kartes direktīvas reformu pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām.**

2.2. Pārmitināšana

Trešo valstu piederīgo vai bezvalstnieku pārmitināšana ir nozīmīgs humāns instruments, ko var piedāvāt pārvietotām personām, kurām vajadzīga starptautiskā aizsardzība, lai šīs personas varētu likumīgi un droši ieceļot Eiropas Savienībā. Tā ir daļa no plašāka mērķa nodrošināt aizsardzības piedāvāšanu personām, kurām tā ir vajadzīga, pa drošiem un likumīgiem kanāliem, lai šīs personas nenostātos uz nelikumīgas un bīstamas takas. Šie drošie un likumīgie kanāli arī kaitē kontrabandistu tīklu darbības modelim un palīdz samazināt nelikumīgu migrāciju. Pārmitināšana ir arī starptautiskās solidaritātes un kopīgas atbildības instruments ar

¹² Proti, tiek lēsts, ka 2017. gadā 25 ES dalībvalstīs, uz kurām attiecas ES Zilās kartes direktīva, izdeva ap 11 500 zilo karšu (kā pirmās atļaujas, t. i., neskaitot statusa maiņas gadījumus personām, kas ES bija dzīvojušas jau agrāk), salīdzinot ar apmēram 28 500 atļaujām, kuras izdeva saskaņā ar valstu shēmām augsti kvalificētiem darba ņēmējiem. Kopumā augsti kvalificētiem darba ņēmējiem izdoto atļauju skaits ES dalībvalstīs joprojām ir mazs.

¹³ COM(2016) 0378 final.

trešām valstīm, uz kurām ir pārvietots liels skaits personu, kam ir vajadzīga starptautiskā aizsardzība.

ES pārmitināšanas iniciatīvas, kas pēdējo dažu gadu laikā ir īstenotas kopā ar dalībvalstīm, ir nodrošinājušas labus rezultātus un palīdzējušas nostiprināt Savienības partnerības un solidaritāti ar trešām valstīm. Kopš 2015. gada ES pārmitināšanas programmas ir palīdzējušas 38 000 neaizsargātāko personu rast patvērumu ES. Turklāt dalībvalstis ar jauno pārmitināšanas shēmu, ko ES līmenī ieviesa 2017. gada septembrī, ir paudušas ES nepieredzēti plašu apņemšanos attiecībā uz pārmitināšanu. To varēs izmantot vairāk nekā 50 000 cilvēku, un no ES budžeta tai ir piešķirti 500 miljoni EUR. Shēmas īstenošanas pirmie astoņi mēneši ir uzrādījuši labus rezultātus, proti, no prioritāriem reģioniem ir pārmitināts vairāk nekā 13 200 personu. Ir svarīgi turpināt un vēl vairāk nostiprināt dalībvalstu politiskās apņemšanās, kā arī tās ātri realizēt.

Paralēli būtu jāievieš strukturēta ES pārmitināšanas sistēma. Tādēļ kopējās Eiropas patvēruma sistēmas vispārējās reformas ietvaros Komisija 2016. gada jūlijā ierosināja Savienības Pārmitināšanas pamatregulu. Ar to pirmo reizi tiktu ieviesta pastāvīga sistēma Eiropas pārmitināšanas centieniem sistemātiskākai apvienošanai un pārmitināšanas jomā pausto apņemšanos īstenošanas atvieglošanai, pamatojoties uz vienotiem standartiem. Ir svarīgi ātri pabeigt sarunas Eiropas Parlamentā un Padomē, lai šo instrumentu var drīz pieņemt.

Pārmitināšanas centienus var vēl vairāk uzlabot, veidojot citus likumīgus ceļus. Šajā sakarā sevišķi privātās sponsorēšanas shēmas varētu papildināt esošos drošos kanālus to personu uzņemšanai ES, kurām vajadzīga starptautiskā aizsardzība, un nodrošināt labāku sociālo integrāciju. Šādu shēmu īstenojamības izpētes¹⁴ rezultāti apliecina, ka tās var palīdzēt sasniegt mērķi attiecībā uz drošu un likumīgu uzņemšanas kanālu veicināšanu, vienlaikus aktīvi iesaistot pilsonisko sabiedrību un vietējo sabiedrību un tādējādi palielinot sabiedrības iesaistīšanos starptautiskās aizsardzības un integrācijas jomā. Turklāt privātās sponsorēšanas shēmas varētu arī sekmēt saņēmēju integrāciju, nodrošinot papildu resursus individuālā un vietējās sabiedrības līmenī.

Komisija skatīs, kā vislabāk varētu atbalstīt dalībvalstis privātās sponsorēšanas shēmu izstrādē un/vai paplašināšanā. To varētu panākt, piemēram, popularizējot ieteikuma pasākumus, piemēram, apmācības programmas, spēju veidošanu, instrumentu kopumus un darbības vadlīnijas, kā arī mācīšanos no līdzīgajiem un/vai mērķtiecīgas finansēšanas iespējās.

- Komisija aicina dalībvalstis pastiprināt centienus īstenot 50 000 saistību saskaņā ar **pašreizējo ES pārmitināšanas shēmu**.
- Pēc ievērojamā progresā, kas panākts trīspusējās sarunās ar Eiropas Parlamentu un Padomi, ir laiks pabeigt diskusijas un **ātri pieņemt Savienības Pārmitināšanas pamatregulu**.

2.3. Sadarbība ar trešām valstīm

Likumīgi ceļi ir tikpat svarīgs elements, lai ES nostiprinātu sadarbību ar trešām valstīm, un šādām iespējām būtu jāpalīdz īstenot koordinētu, holistisku un strukturētu pieeju migrācijai, nodrošinot pēc iespējas lielākas sinerģijas un izmantojot vajadzīgos stimulus un sviras. Rīkojoties kopīgi, ES pozīcija saistībā ar sadarbību migrācijas pārvaldības jautājumos būs spēcīgāka attiecībā pret trešām valstīm. Saskaņā ar ES iepriekšējos gados izstrādāto partnerības

¹⁴ Sk. Eiropas Komisijas pētījumu *Study on the Feasibility and Added Value of Sponsorship Schemes as a Possible Pathway to Safe Channels for Admission to the EU, Including Resettlement* [“Sponsorēšanas shēmu iespējamība un pievienotā vērtība, izmantojot tās kā potenciālu piekļuvi drošiem kanāliem uzņemšanai ES, ietverot pārmitināšanu”] (2018. gads).

satvara pieeju likumīga migrācija būtu pilnībā jāintegrē ES ārējā dimensijā. Uzlabota un pielāgota sadarbība likumīgas migrācijas jautājumos ar trešām valstīm, kuras ir migrantu izcelsmes un tranzīta valstis, palīdzēs samazināt nelikumīgu migrāciju, piedāvājot drošas un likumīgas alternatīvas personām, kuras vēlas migrēt; tā palīdzēs aizpildīt robos konkrētās dalībvalstu darba tirgu nozarēs; tā palīdzēs atvieglot sadarbību tādos jautājumos kā nelikumīgas migrācijas novēršana, atpakaļuzņemšana un nelikumīgu migrantu atpakaļraidīšana. Likumīgas piekļuves iespēju uzlabošana ir svarīga arī nolūkā papildināt *Komisijas paziņojumu "Jauna Āfrikas un Eiropas ilgspējīgu investīciju un darbvieta alianse: līdzšinējās investīciju un nodarbinātības partnerības pacelšana jaunā līmenī"*¹⁵.

Šajā kontekstā ES ir pēdējos dažus gadus aktīvi popularizējusi ārējās migrācijas ārpolitikas likumīgas migrācijas komponentus, papildinot savu plašo iesaisti ārējā darbībā un attīstībā. It sevišķi tas ir attiecies uz Āfrikas valstīm (bet ne tikai), proti, pirmām kārtām saistībā ar kopējo Valletas rīcības plānu¹⁶; vēlāk – koordinējot izmēģinājuma projektu izstrādī dalībvalstīs ar izraudzītām Āfrikas valstīm, ar ES atbalstu popularizējot likumīgas migrācijas shēmas darba vai stažēšanās nolūkā. Tomēr šis process ir bijis saistīts ar sarežģītumiem, galvenokārt dalībvalstu atturēšanos pilnībā īstenot saskaņoto koncepciju un sākt konkrētus projektus.

Svarīga ir arī migrācijas un mobilitātes politikas saikne ar tirdzniecības politiku, sevišķi pakalpojumu nozarē, kad privātpersonas iegulda un sniedz pakalpojumus citas puses teritorijā. Šo personu mobilitātes atvieglošanai ir izšķirīga nozīme sekmīgu tirdzniecības līgumu slēgšanā pakalpojumu nozarē ar trešām valstīm pēc savstarpības principa, ES iegūstot aizvien lielāku konkurētspējas uzlabojumu.

Komisija turpinās stiprināt sinerģijas starp šiem dažādajiem politikas virzieniem, it sevišķi attiecībā uz pakalpojumu sniedzējiem, atvieglojot gan īstermiņa, gan ilgtermiņa uzturēšanās vīzu izdošanu.

Komisija aicina dalībvalstis **pilnībā iesaistīties un sadarboties ar konkrētām Āfrikas valstīm likumīgas migrācijas izmēģinājuma projektu** izstrādē, kā arī ar citām trešām valstīm, lai pirmos projektus sāktu jau šogad. Komisija turpinās atbalstīt dalībvalstu centienus, nodrošinot finansējumu un praktisko koordināciju, kas ir nozīmīgs stimuls sadarbībai migrācijas vispārējās pārvaldības jomā, arī atpakaļraidīšanā un atpakaļuzņemšanā.

2.4. Integrācija

Visbeidzot, labāku migrācijas pārvaldību var panākt tikai tad, ja ES un tās dalībvalstis arī uzlabos savus centienus saistībā ar ES likumīgi uzturošos trešo valstu piederīgo integrēšanu, iesaistot visus attiecīgos pārvaldes līmeņus un pilsonisko sabiedrību. Ierosinātajā daudzgadu finanšu shēmā Komisijas mērķis ir palielināt finansiālo atbalstu integrācijas pasākumiem un stiprināt daudzu ieinteresēto personu, arī ekonomikas un sociālo subjektu, dalību visos līmeņos.

Lai gan integrācija pirmām kārtām ir dalībvalstu atbildībā, 2016. gada rīcības plānā integrācijas jomā ES iekļāva pasākumus, kas atbalsta dalībvalstis efektīvu darbību turpmākā izstrādē un īstenošanā visās attiecīgajās politikas jomās nolūkā uzlabot integrāciju¹⁷. ES rīcības plāna integrācijas jomā īstenošana jau ir nodrošinājusi rezultātus daudzās jomās. Piemēram, Komisija ir sākusi konkrētas iniciatīvas nolūkā tieši sekmēt ieļaušanos darba tirgū, iesaistot darba devējus, kā arī to sociālekonomiskos partnerus.

¹⁵ COM(2018) 0643 final.

¹⁶ https://www.consilium.europa.eu/media/21839/action_plan_en.pdf.

¹⁷ COM(2016) 0377 final.

Tā, 2017. gada maijā Komisija sāka īstenot iniciatīvu “Darba devēji integrācijai”, kuras mērķis ir sekmēt darba devēju centienus veicināt trešo valstu piederīgo integrāciju darba tirgū¹⁸. Komisija ir arī nodibinājusi Eiropas partnerību integrācijai ar sociālekonomiskajiem partneriem Eiropas līmenī, lai būtu iespējama ciešāka sadarbība nolūkā veicināt bēgļu ātrāku un efektīvāku integrāciju Eiropas darba tirgū¹⁹. Turklāt ir palielināts atbalsts pašvaldībām un reģionu varas iestādēm, it sevišķi ar pilsētprogrammas partnerību migrantu un bēgļu iekļaušanai. Šajā kontekstā aprīlī tika uzsākts sekmīgs integrācijas izmēģinājuma projekts *Urban Academy*, lai vietējos praktiskus izglītotu dažādos integrācijas aspektos un vietējā līmeņa politikas virzienos. Visbeidzot, nesēn tika darīts pieejams finansiāls papildu atbalsts, lai turpinātu atbalstīt dalībvalstu konkrētās darbības šajā jomā. Komisija ir arī iedarbinājusi prasmju profila noteikšanas instrumentu²⁰, lai palīdzētu dalībvalstīm agrīni profilēt trešo valstu piederīgo prasmes un kvalifikāciju, un tas palīdz apzināt personu konkrētās vajadzības integrācijai darba tirgū un vienkāršot darba meklētāju un vakanču saskaņošanu.

Integrācija joprojām ir izšķirīga sociālās kohēzijas, kā arī ekonomikas snieguma nodrošināšanā, popularizējot un ievērojot ES pamatvērtības un izvairoties no prasmju un kompetences nelietderīgas vai nepietiekamas izmantošanas. Šajā sakarā pašreizējās nodarbinātības plaisas novēršana starp trešo valstu un ES valstu piederīgajiem varētu uzlabot fiskālās bilances vairākās dalībvalstīs²¹.

Komisija aicina dalībvalstis **turpināt ieguldīt integrācijas politikā**, attiecinot to uz visiem migrantiem, kuri uzturas likumīgi, un sniedzot lielāku, mērķtiecīgāku un koordinētāku **ES finansiālo atbalstu**, kā ierosināts nākamajā daudzgadu finanšu shēmā, kas ir ātri jāpieņem, kā arī iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas visos līmeņos, tostarp ekonomikas un sociālos subjektus.

3. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Visaptveroša pieeja migrācijai ir būtiska, lai nelikumīgus un nedrošus ceļus aizstātu ar likumīgiem, sakārtotiem un drošiem kanāliem personām, kam vajadzīga aizsardzība, un pievilcīgiem un efektīviem kanāliem personām, kuras ir vajadzīgas mūsu darba tirgos. Lai to īstenotu, ES ir jārikojas ātri, efektīvi un vienoti. Komisija ir apņēmusies pilnībā iesaistīties šīs vispusīgās pieejas īstenošanā.

Komisija īpaši aicina Padomi un dalībvalstis nodrošināt trīs pamatelementus, lai īstermiņā uzlabotu likumīgus ceļus, proti:

- vienoties par nostāju, kas noved pie pievilcīgas un efektīvas ES zilās kartes shēmas;
- izpildīt 50 000 pārmitināšanas saistību un vienoties par Savienības pārmitināšanas sistēmu;
- ātri izstrādāt un sākt īstenot izmēģinājuma projektus likumīgas migrācijas jomā ar Āfrikas valstīm un citām partnervalstīm, kas ir apņēmušās īstenot partnerību migrācijas pārvaldības jomā, arī saistībā ar nelikumīgu ieceļojušo atpakaļuzņemšanu.

Turklāt Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi pieņemt ES Zilās kartes direktīvas reformu un Savienības pārmitināšanas sistēmu pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām 2019. gadā.

¹⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/integration-pact_en.

¹⁹ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/integration/docs/20171220_european_partnership_for_integration_en.pdf.

²⁰ <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>.

²¹ ESAO (2013. gads), Starptautiskās migrācijas prognozes.

Lūkojoties tālākā nākotnē, ir jāturpina arī ES likumīgas migrācijas politikas pilnīga modernizācija un pielāgošana Eiropas Savienības pašreizējām un turpmākām vajadzībām. Šajā nolūkā Komisija sāks augsta līmeņa apspriešanos ar visām ieinteresētajām personām, pamatojoties uz “atbilstības pārbaudes” secinājumiem.